

PRAKTIJKDIENARTS

Ziek van koeien

Iedereen die met rundvee in aanraking komt heeft het wel eens gehad: een vervelend jeukend rood plekje op de huid dat zich langzaam ringvormig uitbreidt: ringworm/ringschurft. Dit is een aandoening die overdraagbaar is van dieren op mens die, in tegenstelling tot wat de naam doet vermoeden niet door een worm of een schurftmijt veroorzaakt wordt, maar door een schimmel. In de meeste gevallen is het verloop mild en gaat het met of zelfs zonder behandeling binnen enkele weken weer over. Hierna ben je dan vaak ook vele jaren, maar niet levenslang, beschermd. Een ziekte die van dieren op mensen over kan gaan noemen we zoönose. De naam is afgeleid van het Grieks 'zoön' wat 'dier' betekent, en 'nosos' wat 'ziekte' betekent. Ringworm is slechts een voorbeeld, maar zo zijn er nog vele te noemen.

Tekst: Marcel Theunissen - Dierenarts Rundvee - adVee dierenartsen • Beeld: Erna van Butzelaar

Zoönosen zijn niet onschuldig. Zo werd de bacterie die miltvuur veroorzaakt gebruikt in de welbekende 'poederbrieven' die in 2001 in de Verenigde Staten naar verschillende instanties en personen werden gestuurd. Dit heeft toen geleid tot 22 besmettingen en 5 slachtoffers. Als miltvuur in een vroeg stadium herkend wordt, is het met antibiotica te behandelen. Miltvuur komt in West-Europa incidenteel voor, meestal bij herbivoren, maar is de laatste decennia niet meer in Nederland en België aangetoond. Doordat de bacterie als deze in aanraking komt met lucht sporen vormt die zeer resistent zijn voor invloeden van buitenaf, kan deze jarenlang in de bodem aanwezig blijven. Dit is de reden dat dode dieren niet begraven mogen worden en dat Rendac ooit ontstaan is. Bij een plotseling dode koe met bloedingen en graafwerkzaamheden in de buurt wordt uw dierenarts geacht ook aan miltvuur te denken.

Het bestaan van zoönosen heeft ook ooit een voordeel gehad. Doordat bij mensen van het platteland algemeen bekend was dat als je, de vaak relatief mild verlopende koepokken gehad had, je beschermd was tegen de pokken, heeft dit ertoe geleid dat dr. Jenner het eerste vaccin ontwikkeld heeft. Hij noemde de techniek vaccinatie, wat afgeleid is van het Latijnse woord voor koe 'vacca'.

Wat zijn nu de meest voorkomende aandoeningen die van rund op mens overgedragen worden en hoe kun je ze oplopen en wie zijn het meest gevoelig?

Bij al deze aandoeningen geldt dat de mensen die het meest gevoelig zijn, de zogenaamde Yopi's zijn: Young, Old, →Pregnant Immunodeficiënt, ofwel: kinderen, ouderen, zwangeren en mensen die om een of andere reden een verminderde weerstand hebben zoals bijvoorbeeld bij gebruik van bepaalde medicijnen of na een chemokuur. Om deze reden is het dus niet wenselijk dat mensen uit deze groep, zeker niet na een aangetoonde zoönose-infectie, bepaalde werkzaamheden doen of zelfs aanwezig zijn in de stal.

Een veel voorkomende aandoening bij kalveren is diarree. Maar wist je dat enkele van de verwekkers van diarree ook klachten kunnen geven bij de mens? Zo kan cryptosporidiose, dat vaak wordt aangetoond als veroorzaker van kalverdiarree, klachten van darmkrampen en diarree geven. Cryptosporidiose is met name risicovol voor kleine kinderen en ook voor patiënten met HIV. Daarnaast kan salmonella, wat gelukkig een stuk minder vaak aangetoond wordt, ook klachten van koorts, braken misselijkheid en diarree geven. Mochten deze aandoeningen dus voorkomen bij uw dieren en er is ook sprake van klachten bij de mens, vergeet dan niet dit te vermelden bij een bezoek aan uw huisarts. Om de overdracht naar mensen, die hier met name plaatsvindt door contact met het dier of de mest te voorkomen, is het aan te raden om hygiënisch te werken en je handen goed te wassen. Giardia is ook een infectie die diarree kan veroorzaken bij kalveren van enkele weken oud en zowel bij mensen als bij dieren voor kan komen. Hoewel er veel overeenkomsten zijn, lijkt het er toch op dat dit verschillende stammen zijn en dat dit dus geen zoönose is.

Het bieden van hulp bij verlossingen is ook een risico om ziek te worden van dieren. Met name dieren die verwerpen of een dood kalf hebben kunnen een aandoening bij zich dragen die over kan gaan naar mensen. Brucellose, listeriose, salmonellose, chlamydie, Q-koorts, leptospirose zijn hiervan de bekendste voorbeelden. Draag bij geboortehulp aan verwerpers dus altijd beschermende kleding en handschoenen. Krijg je koorts na geboortehulp of rode bultjes op je armen, neem dan contact op met je huisarts. Het regelmatig laten onderzoeken van het bloed van de verwerpers of de vruchten kan helpen om tijdig een van deze veroorzakers op te sporen. Onderzoek van bloed op brucella is overigens ook verplicht en de kosten hiervan worden vergoed.

Ook door het eten van dierlijke producten is overdracht mogelijk: drinken van rauwe melk of eten van rauwe melkproducten of vlees. Om deze reden zitten veel van deze aandoeningen ook in een bestrijdingsprogramma: leptospirose (melkerskoorts), tuberculose, salmonellose, paratuberculose. Ook listeria kan overgedragen worden door het eten van rauwe melk(producten). Het is een bacterie die zich bij lage temperaturen ook nog goed kan vermenigvuldigen en die zich dus ook prima thuis voelt in een koelkast. De bacterie komt van nature ook voor in zand en kan op die manier, met name bij gras, in de kuilen terechtkomen en zich hier vermenigvuldigen. Opname van deze kuil kan bij koeien symptomen veroorzaken, meestal in de vorm van hersenverschijnselen of abortus. De symptomen van listeria kunnen erg lijken op die van nerveuze acetonemie (hersenverschijnselen bij slepende melkziekte). Als bij bloedonderzoek blijkt dat het BHBZ-gehalte van het bloed niet

verhoogd is, wordt slepende melkziekte onwaarschijnlijker en daarmee listeria aannemelijker. Gelukkig kunnen de meeste van de ziektes die via de melk overgedragen worden voorkomen worden door de melk te pasteuriseren of te koken.

Een enkele keer worden bij de slacht van dieren zogenaamde 'vinnen' gevonden in het vlees. Dit zijn ingekapselde blaasachtige vormen van de lintworm. Dieren waarbij deze blaasachtige vormen voorkomen zijn tussengastheer van deze parasiet. Dieren, inclusief de mens waarbij de lintworm in zijn eigenlijke vorm voorkomt zijn de eindgastheer. Mensen hebben vaak weinig last van de lintworm, maar kunnen deze in de vorm van stukjes lintworm met eitjes erin (de zogenaamde proglottiden) uitscheiden. Deze eitjes kunnen, wanneer ze opgenomen worden door een geschikte tussengastheer, zich weer ontwikkelen tot de ingekapselde vormen in de spieren. Wanneer er bij meerdere dieren van hetzelfde bedrijf vinnen worden aangetroffen, kan het zijn dat de keuringsinstantie of het slachthuis contact opneemt met de veehouder dat het tijd is voor een ontworming. Overdracht via vlees kan voorkomen worden door het vlees goed te doorbakken. De bovenstaande opsomming van zoönosen is slechts een greep uit de meest voorkomende bij het rund.

Het belangrijkste om te onthouden is dat je bepaalde aandoeningen op kunt lopen van dieren en dat je bij twijfel het beste even kunt overleggen met je dierenarts: deze is veelal toch beter bereikbaar dan je huisarts. •

ADVERTENTIE

Specialist in dak- en gevelsystemen

Advies bij uw duurzaamheidsproject? Van uw asbest af of start u een nieuwbouwproject? Middendorp Montage adviseert u graag en neemt het traject van A tot Z voor u uit handen.

- ✓ Renovatie
- ✓ Nieuwbouw
- ✓ Sandwichpanelen
- ✓ Golfplaten
- ✓ Asbestsanering
- ✓ Zonnepanelen

Bel ons voor een vrijblijvende offerte op 0342 - 44 20 08.
Of kijk op de website: www.middendorpmontage.nl/offerte